

1. SAATEKIRJE

Tampereen alueen ihmistieteiden eettiselle toimikunnalle

Tutkimukseni ”Affektiivinen työ ja sosiaaliset kategoriat parisuhdeneuvonnassa” on osa tutkimushanketta ”(Un)Doing Heterosexuality: Patterned Practices of Gender and Sexuality”. Tutkimuksessani keskitytään erityisesti parisuhde- ja seksuaalineuvontaan affektiivisen työn näkökulmasta. Tutkimuksen aineisto koostuu sekä valmiista aineistosta (oppaat, neuvontapalstat) että etnografisin tutkimusmenetelmin kerätystä aineistosta (havainnointi ja/tai neuvonta- tai terapiaistuntojen videoiminen, haastattelut).

Tampereen yliopiston yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikköön sijoittuvan tutkimushankkeen vastuullinen johtaja on akatemiaturkija Tuula Juvonen, ja siinä tutkitaan sukupuolta ja seksuaalisuutta sosiaalisina käytäntöinä. Hankkeen tavoitteina on esimerkiksi kerätä tietoa intiimisuhteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvästä tiedontuotannosta, tarkastella parisuhteisiin liittyviä jännitteitä sekä analysoida sukupuolen ja seksuaalisuuden interaktiivista paikantumista työelämän kehityksessä.

Tutkimushankkeessa ollaan tietoisia, että intiimisuhteisiin, sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset voivat olla sensitiivisiä ja vähintäänkin herättävät kysymyksiä luottamuksellisuudesta. Parisuhde- tai seksuaalineuvontapalveluihin hakeutuvilla saattaa olla arkaluontoisia ongelmia, joten eettisten kysymysten huolellinen huomioon ottaminen on tärkeää. Tutkimuksessani noudatetaan tarkasti hyvää eettistä käytäntöä. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osanottajille selostetaan tarkkaan, mitä tutkimukseen osallistuminen tarkoittaa. Näin ollen osallistujat tietävät osallistuessaan, mitä tutkimus käsittelee ja kuinka aineistoa käsitellään, säilytetään ja hallinnoidaan. Ne osallistujat, joita haastatellaan tai videoidaan, allekirjoittavat myös kirjallisen suostumuslomakkeen.

Tutkimukselle haetaan rahoitusta Suomen Akatemialta, joka ohjeistaa liittämään hakemuksiin lausunnon eettiseltä toimikunnalta, sekä Koneen säätiöltä. Tämän vuoksi pyydän Tampereen alueen ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta lausuntoa tutkimuksen eettisyydestä.

Lausuntopyyntö perustelu, hakijan oma arvio tutkimuksen eettisyydestä, tutkimussuunnitelman tiivistelmä ja toimikunnan päätös voidaan julkaista.

Tutkimuksesta vastaava henkilö

Marjo Kolehmainen
yliopistonlehtori (ma.)
Kasvatustieteiden tiedekunta / Lapin yliopisto
Yliopistonkatu 8
96101 Rovaniemi

2. Tutkimussuunnitelma

Affektiivinen työ ja sosiaaliset kategoriat parisuhdeneuvonnassa

Suomenkielinen abstrakti

Moni- ja poikkitieteellisessä post doc -tutkimuksessa (2014–2017) tarkastellaan sukupuolen ja seksuaalisuuden sosiaalista tuottamista parisuhde- ja seksuaalineuvonnan kontekstissa. Tutkimuksessa keskitytään erityisesti parisuhdeterapeuttiin käytäntöihin, jotka voi tulkita länsimaista kulttuuria luonnehtivan ”terapeuttisen kulttuurin” osaksi. Ilmiötä tarkastellaan erityisesti suhteessa affektiivisen työn käsitteeseen, ja huomiota kiinnitetään eritoten affektiivisen työn normalisoiviin ja normatiivisiin – mutta myös voimaannuttaviin – seurauksiin. Ilmiön tutkiminen tarjoaa uusia näkökulmia niihin tapoihin, joilla sukupuolta ja seksuaalisuutta tuotetaan jatkuvasti kulttuurissa. Empiirisesti etnografinen tutkimus tarjoaa uusia näkökulmia sen tarkasteluun, kuinka parisuhdeneuvonta osallistuu sukupuolen ja seksuaalisuuden (uudelleen)tekemiseen myöhäismoderneissa yhteiskunnissa. Tutkimuksen teoreettisena tavoitteena on tuottaa tietoa affektien osallisuudesta yhteiskunnallisten hierarkioiden ja normien välittämiseen. Metodologisella tasolla tutkimuksessa pyritään kehittämään sellaisia laadullisen tutkimuksen menetelmiä, joiden avulla päästään käsiksi ruumiillistettuihin kokemuksiin. Näin ollen tutkimuksessa tarkastellaan niitä tapoja, joilla sukupuolistavia ja seksualisoivia normeja konstituoidaan ja eletään niin diskursiivisesti, materiaalisesti kuin affektiivisestikin.

Affective work and social reproduction in the context of relationship counseling

Abstract

This inter- and transdisciplinary post-doctoral study (2014–2017) examines the social production of gender and sexuality in the context of relationship counseling. The study focuses especially on relationship counseling that can be seen as a part of therapy culture, characteristic of contemporary Western societies. The phenomenon is discussed especially in relation to the concept of affective work, paying attention to its normalizing and normative – but also subversive – implications. Examining this phenomenon offers insights into the ways gender and sexuality are constantly in the making. Empirically, the ethnographic study provides new insights on the ways how relationship counseling participates in the (re)production of gender and sexuality in the late-modern societies. Theoretically, the study aims at producing knowledge concerning the role of affects in mediating social norms and hierarchies. Methodologically, the research will contribute to the developing of such qualitative methodologies that enable grasping at embodied experiences. Hence, the research project explores the ways on how gendering and sexualizing norms are constituted and lived as discursive, material and affective ways.

Background: Theories on gender and sexuality in the light of an affective turn

This inter- and transdisciplinary post-doctoral study examines the social reproduction of gender and sexuality in the context of relationship counseling, paying attention especially to the

Walkerdine, Valerie (2010): Communal Beingness and Affect: An Exploration of Trauma in an Ex-industrial Community. *Body & Society* 16(1): 91–116.

Weeks, Kathy (2007): Life Within and Against Work: Affective Labor, Feminist Critique, and Post-Fordist Politics. *ephemera* 7(1): 233–249.

Wetherell, Margaret (2012): *Affect and emotion. A new social science understanding*. Sage: London.

Whitehead, Jaye Cee et al. (2012): Reluctant gatekeepers: ‘Transpositive’ practitioners and the social construction of sex and gender. *Journal of Gender Studies* 21(4): 1–14.

Wood, Helen & Skeggs, Beverley (2004): Notes on ethical scenarios of self on British reality television. *Feminist Media Studies* 4(2): 205–208.

3. Tutkimuksesta vastaavan henkilön arviointi tutkimuksen eettisyydestä.

Tutkimuksessa tarkastellaan parisuhde- ja seksuaalineuvontaa. Tällä viitataan laajaan joukkoon terapeutteja käytäntöjä parisuhdeoppaista neuvontapalstoihin ja parisuhdekursseista seksuaaliterapiaan. Kysymyksessä onkin kirjava ryhmä erilaisia käytäntöjä, ja palveluita tarjoavat esimerkiksi erilaiset organisaatiot seurakunnista parisuhdeyhdistyksiin sekä ammattilaiset yksityisistä terapeuteista vaihtoehtoisten hoitomenetelmien harjoittajiin. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa siitä, kuinka erilaisiin sosiaalisiin kategorioihin – tässä sukupuoleen ja seksuaalisuuteen – liittyvät käsitykset ohjaavat neuvonnan käytäntöjä. Tutkimus on yhteiskunnallisesti tärkeä ja sen tuloksia voidaan käyttää terapeuttisten käytäntöjen kehittämiseen.

Tutkimuksessa noudatetaan huolellisesti hyviä eettisiä käytäntöjä. Tutkimuksessa käytettävä aineisto koostuu sekä valmiista että tutkimuksen aikana kerättävästä aineistosta. Aineistoa kerätään mahdollisuuksien mukaan tekemällä etnografista havainnointia parisuhdekursseilla, videoimalla parisuhde- ja seksuaalineuvonnan piiriin lukeutuvia istuntoja sekä haastattelemalla neuvoja ja terapeutteja. Osallistujat ovat siis joko neuvonta- tai valmennuspalvelujen asiakkaita tai kentällä toimivia ammattilaisia tai vertaisohjaajia. Kaikki tutkimukseen osallistuvat ovat aikuisia, joiden osallistuminen tutkimukseen on täysin vapaaehtoista. Osallistujia informoidaan tutkimuksen tarkoituksesta ja heiltä pyydetään kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen. He saavat itselleen kopion tutkimusmateriaalista ja he voivat siihen tutustuttuaan vetäytyä halutessaan tutkimuksesta, jolloin aineisto tuhotaan.

Tutkimus on luonteeltaan sellainen, että osallistujien yksityiselämään liittyvien arkaluonteisten asioiden tai henkilökohtaisten ongelmien esiintulo on aineiston keruun aikana mahdollista, koska aineistoa kerätään mahdollisuuksien mukaan parisuhdeleireiltä ja terapia- tai neuvontatapaamisissa. Siksikin eettisten käytäntöjen noudattaminen on äärimmäisen tärkeää. Aineistoa kerätään ja käsitellään luottamuksellisesti, ja analyysivaiheessa aineisto anonymisoidaan poistamalla tunnistetiedot aineistosta. Tutkimus ei myöskään kohdistu kenenkään osallistujan henkilöhistoriaan tai yksittäisiin parisuhteisiin, vaan tarkoituksena on tarkastella sukupuolen ja seksuaalisuuden sosiaalista rakentumista terapiakäytännöissä yksittäisiä henkilöitä tai suhteita yleisemmällä tasolla.

**TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIETEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA**

Lausunto 14/2013 liittyen lausuntopyyntöön 10/2013: ”Affektiivinen työ ja sosiaaliset kategoriat parisuhdeneuvonnassa” (akatemiaturkija Tuula Juvonen ja yliopistonlehtori Marjo Kolehmainen, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto).

Päätös/lausunto: Toimikunnan mielestä tutkimuksen teema on sensitiivinen, minkä vuoksi esimerkiksi videoinnin suorittaminen ei ole täysin ongelmaton: onko tutkimukseen osallistuvilla oikeus kieltäytyä videoinnista? Edellä mainittu ei käy ilmi lausuntopyynnöstä. Toimikunnan käsityksen mukaan myös tutkimukseen osallistuvilta terapeutilta tulisi pyytää suostumus videointiin. Toimikunnan käsityksen mukaan tiedotteen kieli on jossain määrin vaikeaselkoista ja sen tulisi olla henkilökohtainen, jolloin teittelymuodon sijasta tulisi käyttää sinuttelumuotoa. Tutkimuksessa ei kuitenkaan sinänsä eettisiä ongelmia. Tarkennus edellä mainituista pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille.

Tampereella 26.8. 2013

Puheenjohtaja	Merk. Markku Ojanen
Sihteeri	 Heikki Eilo

- LAUSUNTOPYINTÖ, MARJO. KOLEHMAINEN, EVO. 2013. APR. REV
- (OST-DOC) PÄÄTÖSKIRJE, KOLEHMAINEN, EVO. 2013. PÄJ